

На данашњи дан 1914. године Аустроугарска је упутила ултиматум Србији, захтевајући одговор у року од 48 часова, окрививши је за атентат у којем је 28. јуна 1914. у Сарајеву убијен аустријски престолонаследник Франц Фердинанд. Услови ултиматума били су понижавајући и унапред се рачунало да их Србија неће прихватити. Уз подршку Немачке, Беч је одлучио да Србију војно казни, највише због јачана њеног ауторитета у јужнословенским деловима Аустроугарске. У ноти је затражено објављивање изјаве у којој се индиректно признаје кривица за атентат, уклањање свих официра противника Аустроугарске и дозвола српске владе да аустроугарска полиција води истрагу на територији Србије. Српска влада је формулисала одговор који је, чак и према суду немачке дипломатије, био ремек дело. Имајући у виду крајњу исцрпљеност балканским ратовима, српска влада је прихватила све захтеве осим да аустроугарски органи воде истрагу у Србији. Аустроугарска је то искористила да 28. јула 1914. Србији објави рат, започевши тако Први светски рат.

Данас је четвртак, 23. јул 2026.

1456 - Турска војска султана Мехмеда II Освајача је, после тешког пораза у одлучујућој бици претходног дана и рањавања султана, одустала од опсаде Београда. Град је опседао око 150.000 Турака са 200 топова, а бранила га је здружена хришћанска војска у којој су се уз српске одреде борили немачки, угарски и пољски крсташи, под командом ердељског војводе Јаноша Хуњадија, који је у српској епизи познат као Сибињанин Јанко.

1757 - Умро је италијански композитор Доменико Скарлати, виртуоз на чембалу. Компонувао је више од 500 клавирских соната, употребљавајући нове технике с бриљантним резултатима. Творац је тзв. Скарлатијевог сонатног облика - чувених соната за чембало у једном ставу. Развио је богату чембалистичку технику и утицао на клавирске композиторе, посебно у Шпанији и Енглеској.

1759 - Руси су у Седмогодишњем рату (назива се и Померански рат) под командом генерала Петра Салтикова, до ногу потукли пруску армију у бици код Каја на истоку тадашње Пруске. У бици је погинуло најмање 6.000 Пруса.

1875 - Умро је амерички проналазач Ајзак Мерит Сингер, који је 1851. развио прву шиваћу машину која је ушла у масовну употребу.

1885 - Умро је амерички генерал и државник Јулисиз Симпсон Грант, врховни командант армије Севера у грађанском рату од 1861. до 1865. На положају председника САД од 1869. до 1877. блистави војни стратег био је играчка у рукама котирија и групација склоних корупцији.

1892 - Рођен је етиопски цар (негус) Хаиле Селасије I, који је 1928. после смрти Менелика II, именован за регента, а 1930. је крунисан за цара Етиопије. Из земље је избегао 1936. годину дана после агресије фашистичке Италије. Вратио се 1940. на челу трупа које су ослободиле његову земљу од Италијана. Владао је до 1974. када је збачен државним ударом групе комунистичких официра, који су га потом убили.

1916 - Умро је шкотски хемичар Вилијам Ремзи, добитник Нобелове награде за хемију 1904. Испитивао је молекуларни састав чистих течности и открио гасове хелијум, аргон, криптон, неон и ксенон. Доказао је да се хелијум ствара приликом радиоактивног распадања радијума.

1931 - Рођен је руски шаховски велемајстор Виктор Лвович Корчној, један од најбољих шахиста 20. века. Емигрирао је из Совјетског Савеза 1976. и потом двапут био изазивач светског првака, али је изгубио мечеве с руским велемајстором Анатолијем Карповом 1978. резултатом 6:5 уз 21 реми, а 1981. са 6:2 уз 10 ремија.

1943 - Погинуо је српски писац Ђорђе Јовановић, истакнути књижевни критичар између два светска рата. У Београду је завршио Филозофски факултет. Пре Другог светског рата робијао је као комуниста у Сремској Митровици а 1941. одлази у партизане. Написао је више студија о српским писцима, укључујући проту Матеју Ненадовића, Радоја Домановића, Светолика Ранковића и Бранислава Нушића. Остала дела: "Студије и критике", "Против обмана", "Реализам као уметничка истина", роман "Плати па носи".

1948 - Умро је амерички филмски редитељ Дејвид Ворк Грифит, један од најзначајнијих филмских стваралаца у епохи немог филма. Заслужан је за већину фундаменталних открића филмског израза, укључујући крупни план, ритмичку природу монтаже и креативну употребу вештачког светла. Филмови: "Нетрпељивост", "Бекство", "Доме, слатки доме", "Рађање једне нације", "Срца света", "Велика љубав", "Сломљени пупољци", "Пад Вавилона", "Две сиротице", "Америка", "Ејбрахам Линколн".

1951 - У затвору је умро француски маршал Анри Филип Петен, шест година пошто је изведен на суд под оптужбом да је у Другом светском рату издао Француску. Славни ратник из Првог светског рата предводио је владу окупиране Француске у Другом светском рату. Био је осуђен на смрт, али му је због ранијих заслуга казна замењена доживотном робијом.

1952 - Египатски официри предвођени генералом Мухамедом Нагибом извели су државни удар и присилили краља Фарука II да абдицира, чиме је оборена монархија у Египту.

1957 - Умро је српски инжењер Никола Мирков, идејни творац канала Дунав-Тиса-Дунав. Годинама је проучавао сложени проблем вода у Војводини и закључио да је једино решење изградња великог канала.

1974 - Грчка војна влада је саопштила да ће власт предати цивилима и позвала је Константина Караманлиса да се врати из избеглиштва у Паризу и формира владу, чиме је окончана седмогодишња војна управа у Грчкој.

1983 - У Шри Ланки је избио грађански рат пошто су побуњени Тамили убили 13 војника. Синхалешка већина је на то одговорила убијањем хиљада тамилских цивила на југу те азијске острвске земље.

1991 - Комунистичка партија Совјетског Савеза објавила је нацрт платформе којом је прихватила приватну својину, интеграцију економије у светско тржиште и слободу религије.

1995 - На подручје Сарајева стигле су прве јединице Снага за брзо реаговање, формално под командом УН, које су се непуна два месеца касније укључиле у борбене операције против Срба у Босни и Херцеговини.

1997 - Слободан Милошевић је проглашен председником Савезне Републике Југославије, пошто је претходно поднео оставку на положај председника Србије.

1999 - У вечерњим сатима, у пољу поред села Старо Грацко, недалеко од Липљана, убијено је 14 Срба мештана тог села, док су сакупљали жито. Овај злочин никада није расветљен.

2002 - У израелском ваздушном нападу на Газу убијен је шеф оружаног крила радикалног исламског покрета Хамас Салах Шахде.

2005 - У серији експлозија у египатском летовалишту Шарм ел Шеик на Црвеном мору, за које је одговорност преузело више исламистичких група, погинуло је 88 људи, а повређено око 200.

2006 - У експлозији аутомобила-бомбе у Багдаду погинуле су 33 особе а рањено 60, у источној шиитској четврти. Бомба је експлодирала у сиромашној четврти Садр сити.

2006 - На јарболе испред здања бивше Скупштине Краљевине Југославије, потоње Југославије и затим Србије и Црне Горе, у центру Београда, уз српску химну "Боже правде", подигнуте су заставе Србије.

2007 - Умро је бивши авганистански краљ Мухамед Захир Шах. На трону се налазио формално од 1933. стварно од 1953. до 1973. када га је свргнуо рођак, принц Дауд. Из Италије се 2002. вратио у земљу, где је живео као обичан грађанин. Период његове владавине упамћен је као једно од најмирнијих раздобља у бурној историји Авганистана. Његовим свргавањем 1973. окончана је 200-годишња владавина династије Дурани.

2007 - "Србијашуме" су објавиле да су као последица незапамћених врућина у периоду од 16. до 22. јула шумски пожари захватили 47 локалитета на територији Србије. Укупно је пожарима у Србији била захваћена површина од 3.513 хектара.

2007 - Умро је руски режисер Александар Татарски, аутор више стотина анимираних филмова и творац првог руског независног студија "Пилот". Филмови Татарског су носили ауторски печат и нису личили на традиционалну школу анимације. Његова "Врана од пластелина" и "Падао је прошлогодишњи снег" на међународним фестивалима освојили су низ награда. Аутор је пројекта "Русија у анимацији", снимио је серију "Гора самоцвета" као и 52 анимирана филма по мотивима руских бајки.

2012 - Умрла је Сели Рајд, прва Американка која је летела у свемир. По образовању физичар, пријавила се на оглас НАСА-е за астронаута 1977. и постала је 18. јула 1983. прва Американка која је одлетела у свемир, у летелици "Челинџер". Учествовала је у укупно две мисије у свемиру, у којима је провела скоро 350 сати.

2013 - Преминуо је Драган Бабић, новинар, преводилац и писац. Најпознатији је као аутор и водитељ телевизијских емисија, попут серијала "Двоглед", "Кино-око", "Умеће живљења". Био је личност специфичног шарма и оставио је изузетан траг у историји српског новинарства. Објавио је сећања: "Путовање на крај језика".

2018 - У великим пожарима подстакнутим снажним ветровима, на високим температурама, који су захватили борове шуме и приморска насеља с обе стране грчке престонице Атине погинуле су 102 особе, 172 су повређене а читава насеља су изгорела.

2018 - Приликом пуцања бране на хидроакумулацији поред Паксонга, у провинцији Атапи, на самом југу Лаоса, погинуло је 40 особа а више од 1.000 је нестало. Поплављено је најмање шест села, а бујица је око 6.600 лица оставила без кућа. Брана која је попустила део је мреже састављене од две главне и пет помоћних брана у пројекту Кси Пјан Кси Намној.

2021 - Валентин Инцко, високи представник у БиХ, донео је одлуку којом је наметнута допуна Кривичног закона Босне и Херцеговине, чиме се забрањује негирање термина геноцид за догађаје у Сребреници јула 1995. Инцко је тиме искористио тзв бонска овлашћења донета децембра 1997. Високи представници у БиХ до тада су на основу бонских овлашења наметнули приближно 900 одлука.

(РТВ)